

Nr 481.

Av herr **Tjällgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i riktlinjerna för den statliga exportkrediten.

I propositionen nr 211 föreslår Kungl. Maj:t bland annat att den nuvarande statsgarantien för exportkredit utbygges att även omfatta förlustrisk i samband med upprättandet av konsignationslager utomlands.

Syftet med denna utvidgning av exportkrediten är att stimulera den svenska industrien till ökade ansträngningar för att finna nya marknader för sina varor i dollarländerna. I stort sett har garantigivningen icke kunnat påverka exporten till de ur valutasynpunkt mest angelägna marknaderna. Vårt land lider av en betydande brist på dollar, och för den skull har det ansetts vara ett allmänt intresse att i görligaste mån öka exporten till dollarländerna. Från näringslivets sida göres gällande att det i stor utsträckning visat sig erforderligt för exportörer, som vilja upparbeta en mera omfattande export på Förenta staterna eller vissa andra hårdvalutaländer, att upplägga lager i ifrågavarande land, från vilka lager leverans omedelbart kunde ske till köparna. Därigenom skulle vederbörande exportör beredas möjlighet att mera effektivt konkurrera med de inhemska tillverkarna och exportörer från andra länder. Det kräver emellertid betydande kapital att lägga upp och underhålla sådana lager. För att lagren skulle kunna fylla sin uppgift måste de vara stora, vilket kräver avsevärda kostnader. Risk för betydande förluster på lagerhållningen skulle kunna uppstå.

Det har ansetts att dessa risker skulle lägga en hämsko på de enskilda företagens strävanden att upparbeta nya marknader i dollarländerna och att det för den skull vore önskvärt att staten utökade sin exportkreditgarantiverksamhet att även omfatta den ovannämnda lagerhållningen. Önskemål härom ha framförts från näringslivets sida bland annat under överläggningarna inom samarbetsorganet för export- och produktionsökning. För att tillmötesgå dessa önskemål föreslås i den nu framlagda propositionen att exportkreditnämnden i viss utsträckning beredes möjlighet att bevilja garanti mot förluster på lagerhållning utomlands.

Det är givetvis ett allmänt önskemål att exporten på Förenta staterna befrämjas, men det synes tveklaktigt, om man kan uppnå någon större ökning av denna liksom av exporten till andra hårdvalutaländer genom statlig garanti för lagerhållning i dessa länder. Jag vill erinra om att devalveringen av den svenska kronan visat sig vara ett verksamt medel för att underlätta exporten och att goda resultat i detta avseende redan vun-

nits. Önskemålet att underlätta exporten har således genom devalveringen redan till stor del uppfyllts.

Betydelsefulla invändningar av principiell art kunna också göras mot den föreslagna utvidgningen av exportkreditgarantien. Garanti för lagerhållning utomlands är en art av exportkreditgaranti som till sin natur helt skiljer sig från hittills förekommande garantiformer. Garantien skulle icke komma att anknyta till något försäljningsavtal utan till ett försäljningsvärde, som är beroende av faktorer, på vilka exportören själv har inflytande. Om förlust på lagerhållningen kommer att uppstå eller inte beror i icke ringa grad på exportörens skicklighet som försäljare. Man kan inte heller bortse från att en exportör kan frestas att utnyttja lagerhållningen i rent spekulativt syfte. Tekniskt sett skulle det också komma att bli svårt att fastställa vad som skall anses konstituera en förlust och när en sådan förlust uppkommit. Kontrollen över denna form av exportkreditgaranti skulle bli ytterst svår att genomföra på ett tillfredsställande sätt. Exportkreditnämnden skulle ställas inför arbetsuppgifter av ytterst komplicerad natur. Det är också givet, att statens förlustrisker skulle bli betydande.

På grund av de invändningar av såväl principiell som praktisk art, som kunna göras mot den föreslagna formen av statlig exportkreditgaranti, anser jag att den icke bör komma till användning. I de fall, då utländsk marknad sökes för sådana varor som äro verkligt konkurrenskraftiga, bör exportören själv kunna stå den risk, som blir förenad med lagerhållning. Det är anledning förmoda att risken i sådana fall kommer att bli ytterst ringa.

Med anledning av vad som sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 211 måtte besluta att statlig exportkreditgaranti icke skall lämnas för att täcka förlustrisk i samband med upprättandet av konsignationslager utomlands.

Stockholm den 25 april 1950.

L. Tjällgren.
